

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ
У СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта

2024

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта

Укладач:
О. В. Самойленко

УДК 37 (075.8)

М54

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

(НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 16 від 30.06.2024 р.

Рецензенти:

Аніщук А. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Новгородська Ю. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

М54   Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління освітнім процесом у сфері початкової освіти» / уклад.: О. В. Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. – 58 с.

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи створено відповідно до програми навчальної дисципліни «Управління освітнім процесом у сфері початкової освіти». Містять блок практичних і тестових завдань для закріплення та самоперевірки та орієнтовний перелік тем самостійної та навчально-дослідної роботи, питань підсумкового контролю знань, критерії оцінювання, список літератури.

Представлені методичні рекомендації з підготовки і виконання практичних завдань, завдань самостійної роботи здобувачів зорієнтовані на поглиблення, узагальнення та закріплення знань, отриманих слухачами під час лекцій із зазначеної дисципліни, а також опрацювання ними необхідних умінь та навичок для вирішення актуальних проблем управління освітнім процесом у сфері початкової освіти й адресовані здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.

© О. В. Самойленко, укладання 2024

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ПЕРЕДМОВА

Сучасна система освіти перебуває в стані постійних трансформацій, що зумовлено глобальними викликами, цифровізацією, зростанням соціальної мобільності, розширенням інклюзивного середовища та оновленням національного законодавства. У таких умовах управління в освіті набуває особливої актуальності, оскільки саме ефективні управлінські рішення визначають якість освітніх процесів, сталий розвиток закладів освіти, а також рівень конкурентоспроможності здобувачів освіти.

Управління в освіті – це не лише адміністративна діяльність, а комплексна система стратегічного планування, організації, мотивації, контролю, оцінювання та реагування на зміни, що охоплює всі рівні взаємодії в закладі освіти. В умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» особливої ваги набуває лідерство в освіті, управління людськими ресурсами, створення безпечного та інклюзивного середовища, впровадження інновацій і забезпечення якості освіти. Також актуальність процесу управління зумовлена потребами: оперативно реагувати на нові освітні та соціальні виклики; забезпечувати інклюзивність, рівний доступ і підтримку для дітей з особливими освітніми потребами; адаптувати освітній процес до умов децентралізації, автономії закладів освіти та цифрової трансформації; запроваджувати моніторинг якості, зокрема через використання освітньої аналітики; налагоджувати партнерську взаємодію з батьками, громадою, органами управління освітою.

Навчальна дисципліна «**Управління освітнім процесом у сфері початкової освіти**» є ключовим компонентом професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 013 «Початкова освіта». Її актуальність обумовлена глибокими трансформаціями у сфері освіти, а також потребою у запровадженні інноваційних підходів до управління на всіх рівнях загальної середньої освіти.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів комплексного розуміння принципів і практик управління освітнім процесом у сфері початкової освіти, відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа» у стандартних, нестандартних і непередбачуваних умовах.

Методичні рекомендації укладено з метою надання підтримки здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти під час підготовки до практичних занять та виконання завдань самостійної роботи.

Практичні заняття – це форма організації освітнього процесу, яка передбачає активну участь здобувачів освіти в застосуванні теоретичних знань на практиці, розвиток професійних умінь, навичок і компетентностей, необхідних для майбутньої діяльності. Практичні заняття зорієнтовані на: формування здатності застосовувати управлінські знання в конкретних педагогічних ситуаціях; розвиток аналітичного мислення, уміння працювати з нормативно-

правовою базою; розв'язання кейсів, моделювання управлінських рішень, оцінювання управлінських дій. Практичні заняття є невід'ємною складовою підготовки магістрів і тісно пов'язані із самостійною роботою, навчально-дослідною діяльністю та професійним зростанням майбутніх управлінців у сфері початкової освіти.

Самостійна робота – це форма освітньої діяльності, у процесі якої здобувачі освіти самостійно опановують навчальний матеріал, формують професійні компетентності, розвивають критичне мислення, аналітичні здібності, управлінські навички та здатність до прийняття рішень. Самостійна робота передбачає: опрацювання рекомендованої літератури та нормативних документів; рефлексію щодо застосування отриманих знань у майбутній професійній діяльності; підготовку аналітичних і практико-орієнтованих матеріалів.

Рекомендації враховують компетентнісний підхід до навчання, окреслений Стандартом вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня, а також спрямовані на розвиток ключових (загальних та фахових) компетентностей майбутнього керівника початкової ланки освіти та вчителя початкових класів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Заклад вищої освіти	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет/інститут	Педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра	педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту
Освітня програма	Початкова освіта
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Курс/семестр	1 курс, 1 семестр
Мова навчання	Українська мова
Розробник/и	Кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Самойленко
Затверджено	засіданням кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту, протокол № 1 від 28.08.24
Обсяг дисципліни	Денна форма навчання: 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких 30 годин – аудиторне навчання (лекції – 14 год., практ. – 16 год.) і 60 годин – самостійна робота Заочна форма навчання: 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких 10 годин – аудиторне навчання (лекції – 4 год., практ. – 6 год.) і 80 годин – самостійна робота
Статус дисципліни	обов’язкова

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ І. НАУКОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Теоретичні основи управління закладом загальної середньої освіти (далі ЗЗСО). Поняття «управління», «менеджмент». Мета, завдання управління. Закономірності управління. Принципи управління. Методи управління. Класифікація методів. Технології управління. Поняття організаційної структури управління. Управлінська діяльність в організації освітнього процесу. Основні функції управління закладом освіти: аналіз і планування, організація, мотивація і контроль.

Ключові поняття: управління, управлінський цикл, закономірності, принципи, методи, функції управління, заклад загальної середньої освіти, управлінська діяльність, організаційні форми управлінської діяльності.

Тема 2. Державне управління ЗЗСО та сферою початкової освіти. Сутнісні характеристики державного управління освітою. Система органів державного управління освітою в Україні. Основні документи, що визначають систему управління і керівництва в освіті: Закони України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020) і т. д. Нова українська школа: нові підходи до управління ЗЗСО та сферою початкової освіти. Зміст діяльності закладів освіти нового типу (ліцеї, гімназії). Типове положення про заклад загальної середньої освіти. Початкова ланка освіти як структурний підрозділ закладу загальної середньої освіти, її функції та значення. Функції керівника ЗЗСО та його заступників. Управлінська діяльність керівника та заступника директора з навчально-виховної роботи в сфері початкової освіти. Органи колегіального управління ЗЗСО (загальні збори (конференція), рада школи, педагогічна рада, нарада при директорові, його заступниках). Створення внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗЗСО. Інспектування закладу освіти. Ліцензування і атестація закладу освіти. Специфіка управлінської діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.

Ключові поняття: державне управління, ліцей, гімназія, ліцензування, атестація, інспектування, структурний підрозділ, функції керівника, директор, заступник директора, посадові обов'язки, органи колегіального управління, інклюзивний освітній простір.

Тема 3. Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ. Органи громадського самоврядування (учнівський комітет школи (класу), профспілковий комітет, батьківський комітет школи (класу). Особливості педагогічної взаємодії ЗЗСО з різними типами освітніх закладів, позашкільними закладами освіти, закладами вищої освіти. Наступність і перспективність співпраці ЗДО та ЗЗСО. Технологія педагогічної взаємодії

ЗЗСО з молодіжними та громадськими організаціями, територіальною громадою. Особливості управління освітнім процесом у сфері початкової освіти на регіональному рівні за умов педагогіки партнерства. Принципи педагогіки партнерства в освітньому процесі сфери початкової освіти. Залучення учасників освітнього процесу до педагогіки партнерства. Організація взаємодії педагогів та батьків учнів.

Ключові поняття: педагогіка партнерства, взаємодія, співпраця, технологія педагогічної взаємодії, Концепція «Нова українська школа», органи громадського самоврядування, заклад дошкільної освіти, позашкільний заклад освіти, заклад вищої освіти, профспілковий комітет, батьківський комітет, наступність, молодіжна, громадська організація, територіальна громада, учасники освітнього процесу – учні, вчителі, батьки.

РОЗДІЛ 2. ВНУТРІШКІЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗЗСО ТА СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Тема 4. Педагогічний аналіз і планування освітнього процесу в ЗЗСО та сфері початкової освіти. Педагогічний аналіз як функція управління. Класифікація методів аналізу. Види аналізу (комплексний, тематичний, параметричний). Стратегічне планування. Місія і візія. Методика SWOT-аналізу. Цілепокладання та планування в управлінні ЗЗСО. Форми планування (текстова, графічна, змішана). Методи планування. Види планування (перспективне, річне, поточне). Документація з планування: нормативні документи (навчальний план, план роботи закладу освіти, накази, інструктивно-методичні листи); графічне планування (розклад уроків, розклад факультативних, додаткових, гурткових занять, виховних заходів, розклад роботи методичних об'єднань, нарад, графік курсів підвищення кваліфікацій, графік відкритих уроків). Особливості планування освітнього процесу у сфері початкової освіти.

Ключові поняття: педагогічний аналіз, функція, управління, методи аналізу, види аналізу, SWOT-аналіз, аналітична діяльність, стратегічне планування, цілепокладання, планування, освітній процес, функції планування, принципи планування, форми планування, методи планування, види планування, місія, візія.

Тема 5. Організація освітнього процесу та методика складання розкладу занять у сфері початкової освіти. Організація як функція управління. Компоненти функції організації: розподіл праці, групування робіт, розподіл влади, координація діяльності. Особливості організації освітнього процесу в сфері початкової освіти в контексті вимог Концепції «Нова українська школа». Базовий, типовий, робочий навчальний план: інваріантна та варіативна частини. Графічне планування освітнього процесу. Розклад занять. Алгоритм складання розкладу занять. Особливості складання розкладу занять відповідно до типових

освітніх програм Р. Шияна та О. Савченко. Врахування санітарних правил і гігієнічних норм.

Ключові поняття: організація, компоненти функції організації, базовий, типовий, робочий навчальний план, інваріантна частина, варіативна частина, нарада, розклад занять, види розкладу, графік, засідання, алгоритм, типова освітня програма, санітарні правила, гігієнічні норми.

РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШКІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ДІЛОВОДСТВО В ЗЗСО ТА СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Тема 6. Внутрішкільний контроль та інспектування в ЗЗСО та сфері початкової освіти. Зміст поняття «контроль». Принципи контролю. Функції контролю. Види, форми й методи контролю. Поняття «внутрішкільний контроль». Планування й організація внутрішкільного контролю. Об'єкти внутрішкільного контролю. Контроль за якістю освітнього процесу у сфері початкової освіти. Види контролю, який здійснює заступник директора з навчально-виховної роботи у сфері початкової освіти. Відвідування та аналіз уроків учителів початкових класів. Основні типи і види аналізу уроку. Контроль гурткової роботи, факультативних занять. Контроль виховної роботи. Структура та зміст шкільної інспекції. Особливості організації та проведення інспектування.

Ключові поняття: контроль, внутрішкільний контроль, об'єкти контролю, функції, види, форми та методи контролю, аналіз уроку, якість освітнього процесу, гурткова робота, факультативні заняття, інспектування.

Тема 7. Особливості документування і документообігу в ЗЗСО та сфері початкової освіти.

Загальні положення діловодства в закладі загальної середньої освіти. Статут ЗЗСО. Концепція розвитку ЗЗСО. Номенклатура справ. Обов'язкова ділова документація закладу освіти. Організаційно-розпорядча документація. Документація із особового складу. Фінансово-господарська документація. Правила оформлення документації. Правила ведення особової справи учня. Електронний документообіг. Особливості документування та документообігу у сфері початкової освіти.

Ключові поняття: документообіг, документування, діловодство, Статут, номенклатура справ, особова справа учня, електронний документообіг, організаційно-розпорядча документація, фінансово-господарська документація, документація із особового складу, правила оформлення документації.

Тема 8. Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення

Теоретичні засади, підходи, моделі та практичні механізми управління змінами в сучасній системі загальної середньої освіти з акцентом на початкову ланку. Чинники, що зумовлюють необхідність змін, способи організаційного супроводу трансформацій, управління опором змінам, роль педагогічного колек-

тиву та керівника закладу освіти в управлінні змінами. Особливості реалізації освітніх реформ у сфері початкової освіти, управління освітнім процесом в умовах змін. Конфлікт. Причини виникнення конфліктів. Управління конфліктами. Методи врегулювання конфліктів, що виникають у зв'язку зі змінами.

Ключові поняття: управління змінами, стратегічне управління змінами початкова ланка освіти, професійний розвиток педагогічних кадрів, управління опором змінам, компетентнісний підхід, управління конфліктами.

Тема 9. Організація роботи групи подовженого дня.

Основні завдання груп подовженого дня. Порядок відкриття та комплектування груп подовженого дня. Особливості організації групи подовженого дня для учнів з ООП. Режим роботи групи подовженого дня. Посадова інструкція вихователя групи подовженого дня. Планування роботи вихователя групи подовженого дня. Керівництво навчальною роботою (самопідготовкою) в групі подовженого дня. Вимоги до ведення документації групи подовженого дня (ГПД).

Ключові поняття: група подовженого дня, посадова інструкція, вихователь групи подовженого дня, режим роботи, інклюзія, планування роботи вихователя, самопідготовка.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНА РОБОТА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Тема 10. Організація методичної роботи в ЗЗСО і сфері початкової освіти. Методична рада як колегіальний орган педагогічних працівників закладу освіти з підвищення їх професійної майстерності. Сутність, зміст і завдання методичної роботи крізь призму нормативних документів. Організація роботи методичних об'єднань у ЗЗСО. Форми методичної роботи. Особливості методичної роботи в сфері початкової освіти. Функції методичної роботи у сфері початкової освіти. Методичне об'єднання вчителів початкових класів. Експертиза освітнього середовища як передумова планування основних напрямів методичної роботи в сфері початкової освіти. Планування роботи методичного об'єднання вчителів початкових класів. Моніторинг діяльності методичного об'єднання вчителів початкових класів.

Ключові поняття: професійний розвиток, методична робота, методична рада, методичне об'єднання, функції, форми методичної роботи, планування, експертиза, моніторинг, педагогічні працівники, вчителі початкових класів, освітнє середовище.

Тема 11. Методичний супровід професійного розвитку вчителів початкових класів.

Мотиваційне середовище ЗЗСО. Система стимулювання. Атестація педагогічних працівників та система підвищення кваліфікації. Нормативно-правова база атестації педагогічних кадрів. Система підвищення кваліфікації вчителів початкових класів; форми та можливості в сучасних умовах. Супервізія та

інтервізія, як форми методичного супроводу професійного розвитку вчителів початкових класів. Портфоліо вчителя початкових класів як його творча скарбничка. Організація самоосвітньої роботи вчителів початкових класів. Вивчення, узагальнення та впровадження перспективного педагогічного досвіду.

Ключові поняття: методичний супровід, вчитель початкових класів, професійний розвиток, мотивація, стимулювання, компетентність, рефлексія, супервізія, інтервізія, портфоліо, самоосвіта, підвищення кваліфікації, атестація педагогічних працівників.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	к	с		л	п	лаб	к	с
Розділ І. Наукові засади управління закладом загальної середньої освіти та сфері початкової освіти												
1. Теоретичні основи управління закладом загальної середньої освіти		2	2			5						10
2. Державне управління ЗЗСО та сферою початкової освіти			2			5						6
3. Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ		2	2			4						4
Разом за розділом І		4	6			14						20
Розділ ІІ. Внутрішкільне управління освітнім процесом у ЗЗСО та сфері початкової освіти												
4. Педагогічний аналіз і планування освітнього процесу в ЗЗСО та сфері початкової освіти		2	2			8		1	1			10
5. Організація та графічне планування освітнього процесу, особливості складання розкладу занять в сфері початкової освіти		2	2			8		1	1			10
Разом за розділом ІІ		4	4			16		2	2			20
Розділ ІІІ. Внутрішкільний контроль, інспектування та діловодство в ЗЗСО та сфері початкової освіти												
6. Внутрішкільний контроль, інспектування та діловодство в ЗЗСО та сфері початкової освіти		2	2			8		1	1			10

7. Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення		2	2			4			1			8
8. Організація роботи групи подовженого дня												2
Разом за розділом III		4	4			16		1	2			20
Розділ IV. Методична робота в ЗЗСО та сфері початкової освіти												
9. Організація методичної роботи в ЗЗСО та сфері початкової освіти		2	2			8			1			10
10. Методичний супровід професійного розвитку вчителів початкових класів						6		1	1			10
Разом за розділом IV		2	2			14		1	2			20
Усього годин	90	14	16			60		4	6			80

4.3. Тематика аудиторних занять та самостійної роботи Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Теоретичні основи управління закладом загальної середньої освіти. Державне управління ЗЗСО та сферою початкової освіти	2	
2	Педагогічний аналіз і планування освітнього процесу в ЗЗСО та сфері початкової освіти	2	1
3	Організація та графічне планування освітнього процесу, особливості складання розкладу занять в сфері початкової освіти	2	
4	Внутрішкільний контроль, інспектування та діловодство в ЗЗСО та сфері початкової освіти	2	1
5	Методична робота в ЗЗСО та сфері початкової освіти	2	1
6	Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення	2	1
7	Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ	2	
Разом		14	4

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Теоретичні основи управління закладом загальної середньої освіти	2	
2	Державне управління закладом загальної середньої освіти та сферою початкової освіти	2	
3	Внутрішнє керівництво закладом загальної середньої освіти та початковою ланкою освіти	2	1
4	Планування й організація освітнього процесу початкової ланки освіти	2	1
5	Внутрішкільний контроль в ЗЗСО та сфері початкової освіти. Діловодство. Інспектування закладу освіти	2	1
6	Управління методичною роботою в закладі загальної середньої освіти та сфері початкової освіти	2	1
7	Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ	2	
8	Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення	2	1
Разом		16	6

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Теоретичні основи та державне управління закладом загальної середньої освіти	10	10
2	Педагогічний аналіз та планування освітнього процесу в ЗЗСО та в сфері початкової освіти	10	10
3	Організація освітнього процесу та методика складання розкладу занять в сфері початкової освіти	10	10
4	Внутрішньошкільний контроль в ЗЗСО та сфері початкової освіти. Діловодство в ЗЗСО та в сфері початкової освіти	10	10
5	Інспектування ЗЗСО. Моніторинг освітнього процесу в сфері початкової освіти	5	10
6	Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення	5	10
7	Методичний супровід професійного розвитку педагогів у сфері початкової освіти	5	10
8	Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ	5	10
Разом		60	80

V. Система оцінювання

5.1. *Форми проміжного та підсумкового контролю*

- проміжний контроль – 0-40 балів (контрольна робота, по 0-10 балів за кожний розділ);
- навчально-дослідне завдання – 0-27 балів;
- самостійна робота – 0-33 бали;

5.2. *Методи та засоби діагностики результатів навчання*

Засоби діагностики результатів навчання складаються із завдань контрольної, навчально-дослідної, самостійної роботи.

Методи оцінювання:

Поточне оцінювання – формувальне – контроль засвоєних теоретичних знань і сформованих умінь під час занять: відповіді на практичних заняттях (індивідуальне, фронтальне опитування; індивідуальне, групове виконання завдань, підготовка презентацій з індивідуальними і груповими виступами), демонстрація практичних навичок, розв’язування ситуаційних задач. Практичні заняття оцінюються якістю індивідуального завдання за допомогою коефіцієнта засвоєння. Це числовий показник, що вказує, наскільки успішно студент засвоїв навчальний матеріал або досягнув поставлених цілей у процесі виконання завдання.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни буде обчислюватися з використанням таких складових:

- на основі виконання контрольних робіт;
- на основі виконання навчально-дослідного завдання з його представленням;
- на основі самостійної роботи студентів: критеріями оцінювання самостійної роботи здобувачів є: рівень знань; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.
- на основі заліку.

Деякі теми з вивчення навчальної дисципліни можуть бути зараховані за результатами проходження дистанційних курсів і представлення сертифікату викладачу. Отримані бали сумуються і студент отримує від 0 до 100 балів.

5.3. *Критерії поточного (формувального) оцінювання*

Форми роботи	Критерії оцінювання	Розподіл формувальних оцінок
Практичне заняття	Високий. Здобувач має глибокі, міцні, системні знання, у повному обсязі, досить глибоко, самостійно та аргументовано викладає теоретичні питання дисципліни, вільно володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст	5

	теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує проблемні питання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	
	Достатній. Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, основні закономірності, послуговується науковою термінологією, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, виконує розумові операції (аналіз, абстрагування, узагальнення тощо), виправляє допущені помилки, вміє робити висновки, відповіді правильні, логічні, обґрунтовані, але без власних суджень, при висвітленні деяких питань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	4
	Середній. Здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, пояснює основні поняття та правила, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	3
	Початковий. Здобувач відтворює частину навчального матеріалу, виконує елементарні завдання з допомогою викладача, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Також не в змозі викласти зміст більшості питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.	2

5.4. Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Складові та критерії оцінювання	Розподіл балів
Проміжне оцінювання	
Самостійна робота: 1. Скласти розклад занять на тиждень початкової ланки освіти відповідно до освітніх програм Р. Шияна та О. Савченко 2. Створити кейс управлінських ситуацій відповідно до напрямів діяльності заступника директора з НВР в сфері початкової освіти (4 ситуації з аналізом) (оцінюється кожна по 0-3 б.). 3. Управління розвитком професійної майстерності педагогічних працівників. (Скласти картотеку (5 карток) передового педагогічного досвіду вчителів початкових класів, спираючись на інформацію в інтернет-джерелах (Національна освітня платформа Всеосвіта, освітній проєкт «На урок»), наукові публікації, журнали і т. п. (оцінюється кожна по 0-3 б.). <i>Критерії: наявність елементів завдання – 1 бали; наявність основи завдання – 2 бали; повна відповідність вимогам – 3 бали</i>	0-33 0-6 0-12 0-15
Контрольні роботи: Розділ 1 – 0-10 б.; Розділ 2 – 0-10 б.; Розділ 3 – 0-10 б.; Розділ 4 – 0-10 б.	0-40
У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань	9-10
Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	7-8
У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки	5-6
Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві помилки	3-4
Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань, допускаючи при цьому суттєві помилки	1-2
Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань	0

Навчально-дослідне завдання Підготувати доповідь для виступу на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів ЗЗСО з актуальної теми (на вибір здобувача) Основні критерії, за якими оцінюється виступ: - відповідність темі (відповідність змісту виступу заявленій темі, - актуальність обраної теми для сучасної освіти та потреб закладу освіти) - глибина розкриття теми (тема представлена вичерпно та з глибоким аналізом із наявністю прикладів з педагогічної практики) - чіткість структури та логічність викладу (наявність структури (вступ, основна частина, висновки) дотримання логіки викладу) - практична значущість (представлення конкретних методичних рекомендацій для колег із можливістю використання представлених матеріалів на практиці) - інтерактивність та залучення аудиторії (передбачено дискусію або обговорення, використання інтерактивних методів) - візуальне оформлення (наявність презентації, роздаткових матеріалів або відеоматеріалів) - тривалість виступу (дотримання регламенту) - актуальність джерел інформації (використання сучасних джерел інформації, опора на досвід інших педагогів, сучасні дослідження та законодавчі зміни) <i>Критерії: наявність елементів завдання – 1 бали; наявність основи завдання – 2 бали; повна відповідність вимогам – 3 бали</i>	0-27 0-3 0-3 0-3 0-3 0-3 0-3 0-3 0-3
Підсумкове оцінювання	
Залік	0-100

ПЛАН ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1.

Тема: Теоретичні основи управління закладом загальної середньої освіти

Питання для обговорення

1. Сутність поняття «управління» та «менеджмент», «менеджмент освіти». Історичні етапи розвитку науки управління. Закономірності управління в освіті. Принципи управління. Методи управління. Технології управління.
2. Організаційна структура і функції управлінської діяльності в закладі загальної середньої освіти. Основні функції управління закладом освіти: аналіз і планування, організація, мотивація і контроль.
3. Управлінська діяльність керівника закладу освіти.
4. Органи колегіального управління ЗЗСО (загальні збори (конференція), рада школи, педагогічна рада, нарада при директорі, його заступниках).

Питання для самоконтролю

1. Які принципи управління обґрунтовані Ф. Тейлором, а які А. Файолем? Представники яких наукових шкіл вважали центральною проблемою управління проблему людської особистості?
2. Чим теорія організації, що навчається відрізняється від інших теорій та концепцій управління? Яка з концепцій управління, на вашу думку, є більш ефективною? Відповідь обґрунтуйте.
3. Які концепції управління освітніми установами розроблені представниками вітчизняної науки?
4. Яка з концепцій управління є традиційною? У чому її сутність?
5. Схарактеризуйте погляди на закономірності управління освітніми установами в науці? Які групи закономірностей управління закладом освіти можна виділити?
6. Назвіть принципи управління та які з них обґрунтовані педагогічною наукою для закладів освіти?
7. Дайте визначення поняття «організаційна структура» та поясніть його значення в сфері освіти.
8. Розкрийте сутність основних функцій управління закладом освіти: аналіз і планування, організація, мотивація і контроль.
9. У чому полягають особливості управлінської діяльності керівника закладу освіти? Якою є роль адміністрації закладу освіти та керівника у забезпеченні якості освіти?
10. Яким чином впливають органи колегіального управління ЗЗСО (загальні збори (конференція), рада школи, педагогічна рада, нарада при директорі, його заступниках) на його функціонування.

Тести (оберіть єдину правильну відповідь):

1. Управління – це:
  - а) вплив на діяльність людей з різними соціальними інтересами;
  - б) цілеспрямований планомірний процес забезпечення взаємодії об'єктів;
  - в) функція організованих систем, спрямована на збереження їх структури, режиму діяльності і виконання кінцевої мети функціонування;
  - г) регламентація діяльності в залежності від природних умов.
2. Поняття «менеджмент» це:
  - а) функція управлінського апарату, що дозволяє створити конкурентоспроможне виробництво в умовах середовища, яке постійно змінюється;
  - б) вид діяльності, спрямований на організацію успіху в означеній сфері виробництва;
  - в) уміння досягти поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки людей;
  - г) усі відповіді правильні.
3. Метою управління є:
  - а) створення оптимальних умов для здійснення нормативного рівня навчання, виховання і розвитку підростаючих поколінь;
  - б) розв'язання соціальних протиріч в школі, використання виховного потенціалу педагогічних кадрів у конкретних умовах, знаходження недоліків в освітньому процесі і покарання винних;
  - в) приведення мети і змісту навчання і виховання у відповідність до статуту школи;
  - г) правильна відповідь відсутня.
4. Принципи управління освітою:
  - а) науковість, інформаційна забезпеченість, демократизація, комплексність, демократичний централізм;
  - б) духовність, культурність, логічність розвитку;
  - в) організованість, структурність, відкритість, лояльність;
  - г) персональність, методичність спрямованості, компактність, варіативність.
5. До колегіальних органів управління закладом загальної середньої освіти відноситься:
  - а) рада школи, педагогічна рада, батьківський комітет;
  - б) інспекція, методичне об'єднання, редакційна рада;
  - в) акредитаційна комісія, експертна група, держадміністрація;
  - г) рада з координації, предметна комісія, ініціативна група, актив школи.
6. Принципи внутрішнього керівництва:
  - а) вдосконалення педагогічної майстерності, підвищення екологічної культури вчителів, систематична раціоналізація структури шкільної документації, врахування кліматичних умов регіону;

б) збереження цілісності виховного процесу, раціональне поєднання теорії розвитку особистості, комплексне використання педагогічних протиріч у навчанні, самостійність управлінських рішень;

в) поєднання єдиновладдя з колегіальністю, чітке планування, раціональний розподіл обов'язків, систематичний контроль і корекція, оптимальне використання матеріально-технічної бази школи;

г) правильна відповідь відсутня.

7. Принципи внутрішнього керівництва:

а) вдосконалення педагогічної майстерності, підвищення екологічної культури вчителів, систематична раціоналізація структури шкільної документації, врахування кліматичних умов регіону;

б) збереження цілісності виховного процесу, раціональне поєднання теорії розвитку особистості, комплексне використання педагогічних протиріч у навчанні, самостійність управлінських рішень;

в) поєднання єдиновладдя з колегіальністю, чітке планування, раціональний розподіл обов'язків, систематичний контроль і корекція, оптимальне використання матеріально-технічної бази школи;

г) правильна відповідь відсутня

8. Заклад загальної середньої освіти у своїй діяльності безпосередньо керується:

а) статутом школи;

б) формами статистичної звітності;

в) перспективними планами району;

г) принципами організації роботи загальної середньої школи.

9. До складу педагогічної ради школи входять:

а) адмінперсонал школи, батьки учнів, вчителі початкових класів;

б) вчителі середніх і старших класів, керівники учнівських громадських організацій школи;

в) вчителі загальноосвітньої школи;

г) представники адміністрації школи, класні керівники, батьківський комітет школи.

10. Мета прогнозування в галузі освіти спрямована на:

а) одержання упередженої інформації про оптимальні умови функціонування освіти в прогнозованій перспективі;

б) визначення факторів і супутніх обставин формування освітньої політики;

в) обґрунтування концептуальних положень розвитку освіти;

г) правильна відповідь відсутня.

Практичні завдання

Завдання 1. Заповнити таблицю.

Опрацюйте теоретичні матеріали з історії розвитку управлінської науки.

Школа управління	Представники	Основні ідеї	Вплив на сучасне управління
Класична школа			

Завдання 2. Підготувати доповідь з презентацією для виступу на засіданні педагогічної ради: на одну з актуальних тем сьогодення в управлінні закладом освіти (тема на вибір здобувача).

Наприклад: «Роль керівника школи як управлінця в умовах автономії ЗЗСО»; «Сучасні технології управління освітнім закладом: приклади, проблеми, перспективи» і т. п.

Завдання 3. Практичне моделювання (індивідуально або в парах):

На основі вивчених матеріалів розробіть модель організаційної структури управління для умовного закладу загальної середньої освіти. Укажіть:

- Посади керівного складу
- Функціональні обов'язки
- Роль органів колегіального управління

Схему оформіть у вигляді блок-схеми або таблиці.

Завдання 4. КЕЙСИ.

Кейс 1.: Керівник закладу освіти ознайомився з сутністю теорії створення умов та вирішив реформувати управління на її засадах. Що йому потрібно робити для перебудови системи управління?

Кейс 2.: Керівництвом закладу загальної середньої освіти прийнято рішення для підвищення ефективності управління використати ідеї ситуаційного підходу. Які зміни в зв'язку з цим треба додати в управління закладом освіти?

Кейс 3.: Після завершення навчання в магістратурі Ви вирішили переглянути систему управлінських цінностей закладу освіти де Ви працюєте (або проходили практику). Що Ви, як керівник закладу освіти, можете для цього зробити?

Рекомендована література

1. Дуткевич Т.В., Толков О.С. Техніка управлінської діяльності у закладі освіти. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2020. 194 с.

2. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. Х. : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.

3. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.

4. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : метод. посіб. для керівників закл. заг. серед. освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк] ; Департамент освіти і науки Луган. обл. держадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с.

5. Онишків О. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студ. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2018. 192 с.

Практичне заняття 2.

Тема: Державне управління закладом загальної середньої освіти та сферою початкової освіти

Питання для обговорення

1. Сутнісні характеристики державного управління освітою. Система органів державного управління освітою в Україні.
2. Основні документи, що визначають систему управління і керівництва в освіті: Закони України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020) і т. д.
3. Зміст діяльності закладів освіти нового типу (ліцеї, гімназії). Нова українська школа: нові підходи до управління ЗЗСО та сферою початкової освіти.
4. Типове положення про заклад загальної середньої освіти.
5. Початкова ланка освіти як структурний підрозділ закладу загальної середньої освіти, її функції та значення.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає суть державного управління освітою.
2. Розкрийте систему органів державного управління освітою в Україні.
3. Які основні документи визначають суть системи управління і керівництва в освіті?
4. Що Вам відомо про Стандарт початкової освіти?
5. Розкрийте зміст діяльності закладів освіти нового типу (ліцеї, гімназії).
6. У чому полягають нові підходи до управління ЗЗСО та сферою початкової освіти в рамках реалізації реформи Нової української школи.
7. Розкрийте суть документу «Типове положення про заклад загальної середньої освіти».
8. Значення та функції структурного підрозділу «Початкова ланка освіти» закладу загальної середньої освіти.
9. У чому полягають функції керівника ЗЗСО та його заступників.
10. Розкрийте особливості управлінської діяльності керівника та заступника директора з навчально-виховної роботи в сфері початкової освіти.

Тести (беріть єдину правильну відповідь):

1. Що з наведеного є однією з основних функцій державного управління освітою в Україні?
  - а) Проведення аудиту приватних шкіл
  - б) Визначення напрямів освітньої політики
  - в) Організація екскурсій для учнів
  - г) Видача свідоцтв про народження
2. Який орган є центральним у системі державного управління освітою в Україні?
  - а) Верховна Рада України
  - б) Кабінет Міністрів України
  - в) Міністерство освіти і науки України
  - г) Національна академія наук України
3. Який із законів визначає правові засади функціонування всієї освітньої галузі в Україні?
  - а) Закон України «Про дошкільну освіту»
  - б) Закон України «Про повну загальну середню освіту»
  - в) Закон України «Про освіту»
  - г) Закон України «Про вищу освіту»
4. Який документ регулює функціонування ліцеїв, гімназій та початкових шкіл?
  - а) Статут Міністерства освіти і науки України
  - б) Типове положення про заклад загальної середньої освіти
  - в) Кодекс професійної етики педагога
  - г) Конституція України
5. Який із принципів є базовим для управління в Новій українській школі?
  - а) Жорстка вертикальна ієрархія
  - б) Централізоване адміністрування
  - в) Партнерська взаємодія
  - г) Індивідуальне оцінювання тільки результату
6. Що входить до внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗЗСО?
  - а) Проведення виборів директора
  - б) Відстеження прогресу учнів, самооцінювання, розвиток педкадрів
  - в) Розподіл шкільного бюджету
  - г) Закупівля навчальних меблів
7. Яка функція не належить до повноважень керівника закладу загальної середньої освіти?
  - а) Організація навчально-виховного процесу
  - б) Призначення міністра освіти
  - в) Створення сприятливого освітнього середовища
  - г) Забезпечення виконання законодавства про освіту

8. Початкова школа як структурний підрозділ ЗЗСО відповідає за:
- Залучення грантів на наукові дослідження
  - Формування світоглядних основ та ключових компетентностей учнів 1-4 класів
  - Організацію вступу до коледжів
  - Проведення незалежного оцінювання
9. Заступник директора з навчально-виховної роботи в початковій школі відповідає за:
- Ведення бухгалтерії
  - Організацію допрофільної підготовки
  - Координацію навчально-виховного процесу в початковій ланці
  - Забезпечення гуртожитком учнів
10. Який із документів прямо визначає повноваження керівника ЗЗСО?
- Положення про атестацію педагогічних працівників
  - Закон України «Про державну службу»
  - Статут закладу загальної середньої освіти
  - Положення про НАН України

Практичні завдання

Завдання 1. Заповнити таблицю.

Опрацюйте такі нормативно-правові документи:

- Закон України «Про освіту» (2017)
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020)
- Типове положення про ЗЗСО
- Концепція «Нова українська школа»

Складіть аналітичну таблицю за зразком:

Документ	Основні положення щодо управління	Особливості управління початковою освітою

Завдання 2. Написати есе на тему:

«Як змінюється управлінська роль керівника ЗЗСО в умовах реалізації концепції Нової української школи?»

(Обсяг: 1-2 сторінки. Використовуйте приклади із сучасної практики.)

Завдання 3. Оберіть один із типів закладів освіти нового типу (ліцей, гімназія, початкова школа) та:

- Побудуйте організаційну схему обраного типу ЗЗСО.
- Опишіть структуру управління обраного типу ЗЗСО.
- Сформулюйте 3 управлінські завдання, які стоять перед адміністрацією ЗЗСО в сфері початкової освіти.

Завдання 4. KEYСИ.

Кейс 1: «Невизначеність у повноваженнях»

Ситуація: Новопризначений керівник закладу освіти отримав доручення від місцевого органу управління освітою реалізувати нову модель організації освітнього процесу в початковій ланці освіти. Однак одночасно інші розпорядження надійшли з обласного управління, які суперечать цим вказівкам. Директор школи не може визначити, хто є уповноваженим органом у питанні змісту початкової освіти та має пріоритет у прийнятті рішень.

Питання до кейсу:

1. Які рівні державного управління освітою задіяні в цьому випадку?
2. Якими нормативно-правовими актами має керуватися директор під час ухвалення рішень?
3. Хто має вирішальне слово у врегулюванні суперечностей між органами управління?
4. Яким чином керівник може діяти в умовах нормативної суперечності?
5. Яку роль відіграє автономія закладу освіти у вирішенні подібних ситуацій?

Кейс 2: «Державний контроль та автономія»

Ситуація: Після проведення планової інституційної аудиторії закладу освіти Державна служба якості освіти України надала низку рекомендацій щодо організації освітнього процесу в початковій ланці. Колектив педагогів вважає, що ці рекомендації обмежують автономію закладу та нав'язують жорсткі підходи до планування. Керівник має вирішити, як збалансувати дотримання вимог державного контролю та збереження педагогічної свободи.

Питання до кейсу:

1. Який статус мають рекомендації Державної служби якості освіти України для закладу освіти?
2. Як повинна діяти адміністрація закладу після отримання результатів аудиту?
3. Якими є межі автономії закладу в контексті державного контролю?
4. Як керівнику забезпечити виконання рекомендацій без порушення педагогічної свободи?
5. Яку роль відіграє педагогічна рада у виробленні рішень щодо впровадження змін?

Рекомендована література

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія / за загальною редакцією В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.osvita.com>

2. Дуткевич Т.В., Толков О.С. Техніка управлінської діяльності у закладі освіти. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2020. 194 с.

3. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (нова редакція). Електронний ресурс. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

5. Закон України «Про освіту» (2017). URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/download.htm

6. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. URL: <http://znannya.info>

7. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>

8. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : метод. посіб. для керівників закл. заг. серед. освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк] ; Департамент освіти і науки Луган. облдержадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с.

Практичне заняття 3.

Тема: Внутрішнє керівництво закладом загальної середньої освіти та початковою ланкою освіти

Питання для обговорення

1. Функції керівника ЗЗСО та його заступників. Управлінська діяльність керівника та заступника директора з навчально-виховної роботи в сфері початкової освіти.

2. Педагогічний аналіз як функція управління. Класифікація методів аналізу. Види аналізу (комплексний, тематичний, параметричний). Аналіз складових освітньої програми.

3. Особливості стратегічного управління ЗЗСО та сферою початкової освіти. Місія і візія закладу. Методика SWOT-аналізу.

4. Цілепокладання та планування в управлінні ЗЗСО та сфері початкової освіти. Види планування. Алгоритм підготовки річного плану діяльності.

5. Документація та документообіг у ЗЗСО та сфері початкової освіти.

Практичні завдання

Завдання 1. Оберіть будь-який вид педагогічного аналізу (комплексний, тематичний, параметричний) та:

- Розкрийте його зміст.
- Наведіть приклад застосування у діяльності керівника ЗЗСО.

- Сформулюйте короткі рекомендації щодо покращення управлінського рішення на основі обраного виду аналізу.

Завдання 2. Складіть модель стратегічного плану розвитку початкової ланки ЗЗСО (до 1 сторінки), яка має містити:

- Формулювання місії та візії;
- Три стратегічні цілі;
- Таблицю SWOT-аналізу (сильні сторони, слабкі сторони, можливості, загрози).

Завдання 3. Проаналізуйте документацію з планування в одному з закладів загальної середньої освіти (на вибір або на основі відкритих джерел). У роботі вкажіть:

- Які види планів використовуються?
- Яка форма планування переважає (текстова, графічна, змішана)?
- Які особливості планування простежуються у сфері початкової освіти?

Завдання 4. КЕЙСИ.

Кейс 1.: Після перемоги в конкурсі Вас призначили керівником гімназії. Ви вирішили розпочати свою діяльність з аналізу наявної системи управління. Як Ви будете проводити цей аналіз?

Кейс 2. : Ви працюєте заступником директора ЗЗСО з навчально-виховної роботи початкової ланки освіти. На курсах підвищення кваліфікації Ви ознайомилися із закономірностями управління і відповідно до них вирішили додати певні зміни в свою діяльність. У чому будуть полягати ці зміни?

Рекомендована література

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти. 2021. 350 с.

2. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.

3. Організація й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навчальний посібник, Ч.1 / уклад. В.І. Кобаль. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 140 с. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/124/1/10.pdf>

4. Романчук А.В. Сучасні інноваційні технології управління навчально-виховним процесом у початковій школі. Теорія і методика управління освітою. 2019. № 10. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/41.pdf

5. Топузов О. М., Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.

6. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ. 2022. 506 с.

7. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. Харків : Компанія СМІТ, Ч. 1. Вид. 2-ге, допов. та доопр. 2016. 353 с.

Практичне заняття 4.

Тема: Планування й організація освітнього процесу початкової ланки освіти

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади планування освітнього процесу в сфері початкової освіти. Види і рівні планування: стратегічне, тактичне, оперативне. Особливості календарного і річного планування.
2. Графічне планування й організація освітнього процесу відповідно до державних стандартів.
3. Способи оптимізації організації освітнього процесу в умовах змін (інклюзія, дистанційне навчання, змішане навчання).
4. Роль керівника в плануванні й організації освітнього процесу.

Питання для самоконтролю:

1. Які документи є нормативною основою планування освітнього процесу?
2. Які функції виконує річний план роботи закладу?
3. У чому полягає відмінність між стратегічним і поточним плануванням?
4. Як впливають особливості початкової ланки на структуру планування?
5. Що передбачає графічне планування й організація освітнього процесу відповідно до Санітарного регламенту?
6. У чому полягає особливість складання розкладу для початкової ланки освіти?

Тести (оберіть єдину правильну відповідь):

1. Основним документом, що регулює планування освітнього процесу, є:
  - а) Наказ МОН про тарифікацію
  - б) Конституція України
  - в) Закон України «Про освіту»
  - г) Статут школи
2. Який тип планування передбачає аналіз результатів і постановку цілей на майбутнє?
  - а) Поточне
  - б) Стратегічне
  - в) Ситуативне
  - г) Тактичне
3. До організаційних форм освітнього процесу належать:
  - а) Екскурсії

- б) Навчальні заняття
  - в) Перерви
  - г) Адміністративні наради
4. Який з етапів планування йде першим?
- а) Контроль за виконанням
  - б) Прогнозування
  - в) Узгодження з педагогічною радою
  - г) Підписання плану директором
5. Графік освітнього процесу складається з урахуванням:
- а) Особистих побажань педагогів
  - б) Досвіду інших шкіл
  - в) Санітарно-гігієнічних норм
  - г) Прогнозу погоди
6. Хто є відповідальним за затвердження річного плану освітнього процесу?
- а) Класний керівник
  - б) Методист міського управління освітою
  - в) Директор закладу
  - г) Завгосп
7. У календарно-тематичному плані повинні бути зазначені:
- а) Теми уроків
  - б) Річний обсяг фінансування
  - в) Розмір заробітної плати вчителя
  - г) Рейтинг учнів
8. Інклюзивне планування враховує:
- а) Бажання адміністрації
  - б) Типові освітні програми
  - в) Індивідуальні освітні траєкторії
  - г) План роботи міського відділу освіти
9. Календарне планування затверджується:
- а) МОН України
  - б) Завідувачем кафедри
  - в) Директором закладу
  - г) Батьківськими зборами
10. Планування освітнього процесу на основі компетентнісного підходу передбачає:
- а) Механічне дублювання тем
  - б) Спрямованість на результат
  - в) Ігнорування індивідуальних особливостей
  - г) Підготовку за старими методичними рекомендаціями

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте структуру річного плану одного із закладів освіти (початкова ланка). Визначте сильні сторони, недоліки та запропонуйте вдосконалення відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти.

Завдання 2. Розробіть календарний план освітнього процесу на один навчальний місяць для учнів 3 класу з урахуванням інтегрованого навчання.

Завдання 3. Складіть щотижневий розклад уроків для початкової ланки освіти з урахуванням вимог:

- психофізіологічні особливості дітей;
- максимальне навантаження;
- інклюзивний компонент;
- часові рамки для дистанційної форми.

Завдання 4. КЕЙСИ:

Кейс 1: «Невідповідність плану і реальності».

Ситуація: Під час моніторингу реалізації освітнього процесу адміністрація виявила, що деякі заплановані форми роботи не реалізовані через непередбачувані обставини (епідеміологічна ситуація, відсутність інтернету тощо).

Питання до кейсу:

1. Як має діяти керівник?
2. Чи дозволено коригувати річний план?
3. Який порядок ухвалення змін?

Кейс 2: «Планування індивідуальної траєкторії»

Ситуація: До закладу зараховано учня з особливими освітніми потребами.

Педагогічна рада ухвалила рішення про адаптацію освітньої програми.

Питання до кейсу:

1. Які документи потрібно розробити?
2. Які учасники процесу мають бути залучені?
3. Як забезпечити наступність у плануванні?

Рекомендована література

1. Вчителю початкових класів. Управління освітнім процесом URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jj8AfDjgamA>

2. Довідник завуча: планування [Електронний ресурс] // Освіта у.а. URL: <http://osvita.ua/school/manage/planning/693/>

3. Організація й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навчальний посібник, Ч.1 / уклад. В.І. Кобаль. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 140 с. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/124/1/10.pdf>

4. Романчук А.В. Сучасні інноваційні технології управління навчально-виховним процесом у початковій школі. Теорія і методика управління освітою. 2019. № 10. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/41.pdf

5. Топузов О. М., Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.

6. Типові освітні програми для 1-2 класів НУІІ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

7. Типові освітні програми для 3-4 класів НУІІ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>

8. Як скласти розклад за програмою О. Савченко (НУІІ-1)? URL: http://www.yrok.net.ua/load/nova_ukrajinska_shkola/normativna_baza_nush/jak_sklasti_i_rozklad_za_programoju_o_savchenko_nush_1/316-1-0-7375

9. Як скласти розклад у 1 класі відповідно до нового державного стандарту? [електронний ресурс]. URL: http://www.yrok.net.ua/load/nova_ukrajinska_shkola/normativna_baza_nush/jak_sklasti_rozklad_u_1_klasi_vidpovidno_do_novogo_derzhavnogo_standartu/316-1-0-7374

Практичне заняття 5.

Тема: Внутрішкільний контроль в ЗЗСО та сфері початкової освіти.

Діловодство. Інспектування закладу освіти

Питання для обговорення

1. Особливості внутрішкільного контролю (сутність, принципи, функції, види, форми й методи, об'єкти контролю).
2. Планування й організація внутрішкільного контролю: освітній процес, методична робота, наукова й експериментальна діяльність, умови освітнього процесу.
3. Особливості діловодства в закладі освіти. Інспектування закладу освіти. Ліцензування і атестація закладу освіти.
4. Контроль за якістю освітнього процесу початкової ланки освіти. Відвідування та аналіз уроків учителів початкових класів. Основні типи (повний, комплексний, аспектний, короткий) і види (дидактичний, психологічний, виховний, методичний, організаційний) аналізу уроку.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості внутрішкільного контролю (сутність, принципи, функції, види, форми й методи, об'єкти контролю)?
2. Як здійснюється планування й організація внутрішкільного контролю в освітньому процесі, методичній роботі, науковій та експериментальній діяльності?
3. Яка структура та зміст шкільної інспекції?
4. Які особливості організації та проведення інспектування?
5. Як здійснюється контроль за якістю освітнього процесу початкової ланки освіти?
6. Як проводиться відвідування та аналіз уроків учителів початкових класів? Які основні типи та види аналізу уроку?

7. Як здійснюється контроль гурткової роботи, факультативних занять та виховної роботи?

8. Окресліть особливості діловодства в закладі освіти.

9. Яким чином здійснюється інспектування закладу освіти?

10. Що включає ліцензування та атестація закладу освіти?

Тести (оберіть єдину відповідь):

1. Внутрішкільний контроль – це:

а) Вивчення результатів ЗНО

б) Зовнішній контроль зі сторони місцевої влади

в) Система перевірки та оцінювання діяльності працівників закладу освіти

г) Контроль за фінансовою документацією закладу

2. До функцій внутрішкільного контролю належать:

а) Планування, мотивація, оплата праці

б) Контроль, облік, аудит

в) Контроль, аналіз, регулювання, корекція

г) Оцінювання, планування, аудит

3. Об'єктами внутрішкільного контролю є:

а) Тільки учні

б) Тільки адміністрація

в) Усі компоненти освітнього процесу

г) Лише педагогічний колектив

4. Який із типів аналізу уроку є найбільш узагальненим?

а) Аспектний

б) Повний

в) Методичний

г) Психологічний

5. Що з наведеного є видом аналізу уроку?

а) Аналітичний

б) Методичний

в) Програмний

г) Індивідуальний

6. Хто здійснює інституційний аудит закладу освіти?

а) Керівник ЗЗСО

б) Відділ освіти громади

в) Державна служба якості освіти

г) Педагогічна рада

7. До методів внутрішкільного контролю НЕ належить:

а) Спостереження

б) Анкетування

в) Самооцінювання

- г) Примусове інспектування
- 8. Атестація закладу освіти – це:
  - а) Перевірка рівня знань учнів
  - б) Оцінка матеріального забезпечення
  - в) Встановлення відповідності освітніх послуг ліцензійним вимогам
  - г) Сертифікація вчителів
- 9. Основна мета інспектування закладу освіти:
  - а) Покарання за порушення
  - б) Ранжування шкіл у рейтингу
  - в) Надання об'єктивної оцінки діяльності закладу
  - г) Заміна керівника
- 10. Яке планування є основою для внутрішкільного контролю?
  - а) Щоденне планування учителя
  - б) Стратегічний план розвитку ЗЗСО
  - в) План роботи заступника з навчальної роботи
  - г) План внутрішнього контролю

Практичні завдання

Завдання 1. Розробіть орієнтовний річний план внутрішкільного контролю для заступника керівника з НВР, що охоплює роботу вчителів початкової ланки освіти (не менше 5 заходів з вказаними об'єктами та методами контролю).

Завдання 2. Складіть наказ по закладу освіти про організацію та проведення підсумкових контрольних робіт у 4-х класах.

Вимоги до оформлення:

- Назва закладу освіти (вигадана).
- Реквізити наказу (назва документа, дата, номер, місце складання).
- Заголовок до тексту (Про проведення...).
- Мотиваційна частина (з посиланням на нормативні документи).
- Розпорядча частина (перелік дій, відповідальні особи, терміни).
- Підпис керівника закладу освіти.

Обсяг: до 1 сторінки.

Форма подання: друкована або електронна версія у форматі Word.

Завдання 3. Складіть форму картки спостереження за уроком у початковій ланці освіти для аспектного контролю. Включіть параметри: дидактичні, методичні, виховні та психологічні компоненти уроку.

Завдання 4. КЕЙСИ:

Кейс 1: «Вибірковий контроль без результату»

Ситуація: У закладі освіти директор доручив провести контроль уроків початкової ланки лише у двох учителів зі стажем до 5 років. Інші класи не перевірялися. Через 3 місяці з'ясувалося, що рівень результативності в інших класах значно знизився. Педагоги почали висловлювати невдоволення вибірковістю.

Питання до кейсу:

1. Чи є дії керівника прикладом системного внутрішнього контролю?
2. Які принципи контролю було порушено?
3. Як можна забезпечити об'єктивність і всеохопність контролю у сфері початкової освіти?
4. Яку роль відіграє регулярність та плановість у здійсненні внутрішнього контролю?

Кейс 2: «Раптова перевірка ДСЯО»

Ситуація: У заклад освіти надійшла інформація про раптове інспектування Державною службою якості освіти. У ході перевірки виявлено відсутність оновлених планів контролю, не систематизовану документацію з оцінювання якості уроків, відсутність аналітичних довідок.

Питання до кейсу:

1. Які документи повинен підготувати керівник для забезпечення належного внутрішнього контролю?
2. Як повинна діяти адміністрація у разі раптової перевірки?
3. Які наслідки можуть мати системні недоліки в організації внутрішнього контролю?
4. Як впровадити дієву систему аналітичного моніторингу якості освіти?

Рекомендована література

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти. 2021. 350 с.
2. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.
3. Організація й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навчальний посібник, Ч.1 / уклад. В.І. Кобаль. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 140 с. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/124/1/10.pdf>
4. Романчук А.В. Сучасні інноваційні технології управління навчально-виховним процесом у початковій школі. Теорія і методика управління освітою. 2019. № 10. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/41.pdf
5. Топузов О. М., Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.
6. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ. 2022. 506 с.
7. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. / Є. М. Хриков. - Харків : Компанія СМІТ, Ч. 1. Вид. 2-ге, допов. та доопр. 2016. 353 с.

Практичне заняття 6.

Тема: Управління методичною роботою в закладі загальної середньої освіти та сфері початкової освіти

Питання для обговорення

1. Сутність і структура методичної роботи в закладі загальної середньої освіти.
2. Організація методичної роботи у сфері початкової освіти Роль керівника та заступника керівника у методичному супроводі педагогів.
3. Експертиза освітнього середовища як передумова планування основних напрямів методичної роботи в сфері початкової освіти. Моніторинг діяльності методичного об'єднання вчителів початкових класів.
4. Атестація педагогічних працівників та система підвищення їх кваліфікації. Особливості системи підвищення кваліфікації вчителів початкових класів; форми та можливості в сучасних умовах.
5. Супервізія та інтервізія, як форми Вивчення, узагальнення та впровадження перспективного педагогічного досвіду.

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте інформацію щодо передового педагогічного досвіду вчителів початкових класів, спираючись на матеріали інтернет-ресурсів (Національна освітня платформа Всеосвіта, освітній проєкт «На урок»), або власних джерел, наукових публікацій, журналів і т. п. Наведіть 5 прикладів і розкрийте їх сутність.

Завдання 2. Складіть річний план методичної роботи для методичного об'єднання вчителів початкової ланки освіти. Врахуйте актуальні напрями (STEM, інклюзія, цифровізація, НУШ).

Завдання 3. Підготуйте виступ із презентацією на засіданні педагогічної ради/семінару/методичної ради або методичного об'єднання вчителів початкових класів на тему «Формування професійної компетентності в умовах освітніх трансформацій».

Завдання 4. КЕЙСИ:

Кейс 1. У закладі освіти спостерігається низька ефективність роботи методичних об'єднань. Більшість засідань формальні, участь учителів – пасивна. Адміністрація хоче змінити підхід до організації методичної роботи.

Запитання до кейсу:

1. Які кроки має здійснити керівник закладу для активізації методичної діяльності?
2. Як можна змінити форми роботи методичних об'єднань?
3. Які методи мотивації доцільно застосувати?

Кейс 2. Під час моніторингу виявлено, що вчителі початкової ланки освіти мають труднощі з впровадженням інтегрованого навчання. Методичні рекомендації не виконують своєї функції, адже носять загальний характер.

Запитання до кейсу:

1. Як має бути організована методична підтримка в такій ситуації?
2. Яку роль може відіграти керівник і шкільне методоб'єднання?
3. Як оцінити ефективність запропонованих заходів?

Рекомендована література

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія / за заг. ред. В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.
2. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
3. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.
4. Онишків О. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студ. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2018. 192 с.
5. Топузов О. М., Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.
6. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ. 2022. 506 с.
7. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. Харків : Компанія СМІТ, Ч. 1. Вид. 2-ге, допов. та доопр. 2016. 353 с.

Практичне заняття 7.

Тема: Педагогіка партнерства як інноваційна модель організації освітнього процесу в НУШ

Питання для обговорення:

1. Органи громадського самоврядування (учнівський комітет школи (класу), профспілковий комітет, батьківський комітет школи (класу).
2. Особливості педагогічної взаємодії ЗЗСО з різними типами освітніх закладів, позашкільними закладами освіти, закладами вищої освіти.
3. Наступність і перспективність співпраці ЗДО та ЗЗСО.
4. Технологія педагогічної взаємодії ЗЗСО з молодіжними та громадськими організаціями, територіальною громадою.
5. Особливості управління освітнім процесом у сфері початкової освіти на регіональному рівні за умов педагогіки партнерства.

Питання для самоконтролю

1. Які органи громадського самоврядування існують в школі (учнівський комітет школи (класу), профспілковий комітет, батьківський комітет школи (класу))?
2. Які особливості педагогічної взаємодії закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) з різними типами освітніх закладів, позашкільними закладами освіти та закладами вищої освіти?
3. Як забезпечується наступність і перспективність співпраці закладів дошкільної освіти (ЗДО) та закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО)?
4. Яка технологія педагогічної взаємодії закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) з молодіжними та громадськими організаціями, а також з територіальною громадою?
5. Які особливості управління освітнім процесом у сфері початкової освіти на регіональному/всеукраїнському рівні за умов педагогіки партнерства?

Тести (оберіть єдину правильну відповідь):

1. Який із принципів є ключовим для реалізації педагогіки партнерства в НУШ?
  - а) Ієрархічність
  - б) Авторитарність
  - в) Довіра і повага
  - г) Контроль і покарання
2. Що передбачає педагогіка партнерства між учителем, учнем і батьками?
  - а) Суворий розподіл ролей
  - б) Колективну відповідальність за результат навчання
  - в) Одноосібне прийняття рішень педагогом
  - г) Пасивну участь батьків
3. Який документ закріплює ідеї педагогіки партнерства в українській освіті?
  - а) Національна доктрина розвитку освіти
  - б) Державний стандарт початкової освіти
  - в) Концепція Нової української школи
  - г) Положення про інклюзивно-ресурсний центр
4. Яке твердження найбільше відповідає підходам педагогіки партнерства?
  - а) Учитель – джерело знань, учень – пасивний споживач
  - б) Учитель діє самостійно, без залучення батьків
  - в) Спільне планування діяльності та взаємна підтримка
  - г) Дисципліна – єдиний шлях до якісної освіти
5. Що з наведеного є умовою ефективної реалізації педагогіки партнерства?
  - а) Страх учнів перед оцінюванням
  - б) Повна автономія учителя
  - в) Постійна комунікація між учасниками освітнього процесу
  - г) Заборона альтернативних підходів

6. Як реалізується партнерська взаємодія у форматі «учень – вчитель – батьки»?

- а) Через спільні покарання
- б) Через звітування учнів на батьківських зборах
- в) Через спільне планування освітніх заходів
- г) Через ізоляцію ролей учасників

7. Який із механізмів співпраці школи з громадою найбільше відповідає ідеї педагогіки партнерства?

- а) Одноразове інформування про події
- б) Організація спільних проєктів і заходів
- в) Примус до участі у шкільних акціях
- г) Підпорядкування школи органам місцевого самоврядування

8. Що з перерахованого є органом громадського самоврядування в ЗЗСО?

- а) Освітній омбудсмен
- б) Державна служба якості освіти
- в) Учнівський комітет
- г) Міністерство освіти і науки

9. Як у НУШ забезпечується наступність між ЗДО та ЗЗСО?

- а) Через суворий контроль від ЗДО до школи
- б) Через спільну підготовку перехідного періоду
- в) Через конкуренцію між закладами
- г) Через окрему навчальну програму, не пов'язану зі ЗДО

10. Яка форма партнерства найчастіше застосовується для взаємодії школи з позашкільними та громадськими організаціями?

- а) Фінансове спонсорство
- б) Формальне інформування
- в) Укладання угод про співпрацю та реалізацію спільних заходів
- г) Переведення учнів до інших закладів

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте, які функції виконують органи громадського самоврядування у вашому (або типово змодельованім) закладі загальної середньої освіти.

Орієнтовні питання:

- Які форми участі учнів, батьків і працівників у прийнятті рішень?
- Чи реалізуються принципи партнерства у діяльності учнівського самоврядування?
- Які є приклади ефективної взаємодії між учнівським, батьківським та педагогічним колективами?

Завдання 2. Складіть огляд форм взаємодії ЗЗСО з іншими типами освітніх установ (ЗДО, ПЗО, ЗВО).

Форма подання – інфографіка або порівняльна таблиця, в якій зазначте:

- Тип закладу
- Форми взаємодії
- Очікувані результати
- Приклади успішної співпраці

Завдання 3. Підготуйте модель взаємодії закладу ЗЗСО з територіальною громадою з урахуванням ідей педагогіки партнерства.

Форма подання – схема або коротка програма/проект «Школа і громада разом».

У програмі вкажіть:

- Мету та завдання
- Учасників
- Форми взаємодії
- Очікувані результати

Завдання 4. КЕЙСИ.

Кейс 1: «Тиждень добрих справ».

Ситуація: У початковій школі планується проведення тижня добрих справ спільно з батьками, учнями й місцевою бібліотекою. Проте виникає проблема: батьки не виявляють ініціативи, частина вчителів не підтримує ідею, а бібліотека запропонувала формат, не зовсім відповідний віку дітей.

Завдання:

1. Визначте проблеми в організації партнерської взаємодії.
2. Запропонуйте шляхи активізації батьківської спільноти.
3. Розробіть спільний формат заходу, який буде відповідати принципам педагогіки партнерства.
4. Які кроки має зробити адміністрація школи для вирішення конфлікту та реалізації ініціативи?

Кейс 2: «Батьківський супротив змінам».

Ситуація: У рамках упровадження педагогіки партнерства адміністрація початкової школи організувала серію тренінгів і спільних майстер-класів «Учитель – учень – батьки: партнерство заради розвитку». Проте частина батьків вважає, що такі заходи – це «додаткове навантаження», і виступає проти активної співпраці зі школою. Водночас інші батьки підтримують ініціативу, а вчителі не впевнені, як діяти далі, щоб не загострити ситуацію.

Завдання:

1. Проаналізуйте основні причини батьківського супротиву.
2. Визначте ризики і можливості для школи в цій ситуації.
3. Запропонуйте стратегію комунікації з батьками, які не підтримують новий формат взаємодії.
4. Складіть короткий план заходів, який дозволив би залучити більшість батьків до партнерської участі у шкільному житті.
5. Яку роль у вирішенні цієї ситуації має відіграти адміністрація школи?

Рекомендована література

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія / за загальною редакцією В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.
2. Дуткевич Т.В., Толков О.С. Техніка управлінської діяльності у закладі освіти. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2020. 194 с.
3. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.
4. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : метод. посіб. для керівників закл. заг. серед. освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк] ; Департамент освіти і науки Луган. облдержадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с.
5. Онишків О. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студ. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2018. 192 с.
6. Організація й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навчальний посібник, Ч.1 / уклад. В.І. Кобаль. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 140 с. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/124/1/10.pdf>
7. Романчук А.В. Сучасні інноваційні технології управління навчально-виховним процесом у початковій школі. Теорія і методика управління освітою. 2019. № 10. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/41.pdf
8. Топузов О. М., Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.

Практичне заняття 8.

Тема: Управління безпекою в освітньому закладі в умовах динамічних змін: виклики та рішення

Питання для обговорення

1. Основні засади управління безпекою у закладі освіти. Поняття безпеки в освітньому середовищі початкової ланки освіти.
2. Особливості безпеки для учнів з особливими освітніми потребами. Адаптація освітнього середовища та заходи забезпечення фізичної і психологічної безпеки.
3. Управління конфліктами в освітньому закладі. Методи профілактики та врегулювання конфліктів.
4. Законодавчі вимоги щодо безпеки та управління конфліктами.

Питання для самоконтролю

1. Що включає поняття «безпечне освітнє середовище» у початковій ланці освіти?

2. Які категорії безпеки мають бути забезпечені в закладі освіти?
3. Які законодавчі акти регулюють питання безпеки в освітньому процесі?
4. Які особливості створення безпечного середовища для дітей з ООП?
5. Які функції виконує керівник ЗЗСО у сфері управління безпекою?
6. Які є методи профілактики конфліктів у шкільному середовищі?
7. Як адаптувати простір для забезпечення фізичної безпеки дітей з ООП?
8. Яку роль відіграє інклюзивно-ресурсний центр у забезпеченні безпеки?
9. Які процедури дотримання безпеки передбачені під час надзвичайних ситуацій?
10. У чому полягає профілактика психологічного насильства серед здобувачів освіти?

Тести (оберіть єдину правильну відповідь):

1. Який нормативно-правовий документ визначає основи створення безпечного освітнього середовища?
  - а) Кодекс законів про працю
  - б) Закон України «Про охорону здоров'я»
  - в) Закон України «Про освіту»
  - г) Постанова КМУ №305
2. Що НЕ належить до основних категорій безпеки в освітньому середовищі?
  - а) Фізична
  - б) Юридична
  - в) Психологічна
  - г) Інформаційна
3. Хто відповідає за організацію та моніторинг безпеки у ЗЗСО?
  - а) Методист відділу освіти
  - б) Директор закладу
  - в) Заступник учителя
  - г) Інспектор поліції
4. Який з нижченаведених принципів НЕ належить до управління конфліктами в закладі освіти?
  - а) Прозорість
  - б) Ескалація
  - в) Посередництво
  - г) Превенція
5. Що є першочерговим під час адаптації освітнього середовища для дітей з ООП?
  - а) Психологічне тестування
  - б) Створення ІПР
  - в) Залучення охоронця
  - г) Встановлення відеонагляду

6. Що з переліченого є обов'язковим елементом безпечного середовища?
- а) Навчальні плани
  - б) Програма розвитку закладу
  - в) Система пожежної безпеки
  - г) Положення про інклюзивну освіту
7. Який орган уповноважений проводити перевірки з дотримання безпеки в закладах освіти?
- а) Національна поліція
  - б) ДСНС
  - в) МОЗ
  - г) МОН
8. Який тип конфлікту виникає найчастіше у закладі освіти?
- а) Етнічний
  - б) Інституційний
  - в) Міжособистісний
  - г) Профспілковий
9. Що з наведеного є прикладом превентивного заходу проти конфліктів у школі?
- а) Дисциплінарне покарання
  - б) Проведення медіації
  - в) Виклик батьків
  - г) Залучення поліції
10. Який документ фіксує заходи із забезпечення безпеки в освітньому закладі?
- а) Штатний розпис
  - б) Графік занять
  - в) План заходів із БЖД
  - г) Колективний договір

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте чинне законодавство України щодо забезпечення безпечного освітнього середовища. Складіть порівняльну таблицю норм Закону «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Типового положення про безпеку.

Завдання 2. Складіть фрагмент плану заходів із формування безпечного освітнього середовища у закладі, з урахуванням потреб учнів з ООП.

Завдання 3. Розробіть алгоритм дій адміністрації ЗЗСО у разі виявлення конфлікту між батьками та педагогами щодо інклюзивної форми навчання.

Завдання 4. КЕЙСИ:

Кейс 1: «Конфлікт»

Ситуація: У закладі освіти конфлікт між батьками: частина з них вимагає виключити учня з ООП через «перешкоди в навчанні інших дітей». Класний керівник не впорався із ситуацією, конфлікт вийшов за межі класу.

Питання до кейсу:

- Які дії повинен вжити керівник закладу?
- Як забезпечити права дитини з ООП?
- Як провести роботу з колективом і батьками?

Кейс 2: «Графік евакуації»

Ситуація: Після введення нових санітарно-епідеміологічних правил адміністрація закладу освіти не адаптувала графік евакуації. Унаслідок навчальної тривоги діти з ООП не змогли залишити приміщення безпечно. **Запитання до кейсу:**

- У чому прорахунки адміністрації?
- Як забезпечити інклюзивну безпеку під час евакуації?
- Які управлінські документи слід оновити?

Рекомендована література

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія / за загальною редакцією В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.

2. Деміхов О.І., Дегтєрьова І.О. Стратегічне управління та управління змінами : конспект лекцій. Київ : ННІМП УМО. 2023. 128 с.

3. Кобинець Я. Управління освітнім процесом під час війни. 2023. URL: https://osvita.ua/school/reform/89084/#google_vignette

4. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.

5. Ніколаєнко С. М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.

6. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : метод. посіб. для керівників закл. заг. серед. освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк] ; Департамент освіти і науки Луган. облдержадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота здобувачів є фундаментальним аспектом сучасного освітнього процесу, що не лише сприяє формуванню та розвитку професійних навичок, але й формує здатність до саморозвитку, особисту відповідальність та вміння адаптуватися до нових умов. Вміння працювати самостійно, здатність до самоаналізу і знаходити правильні рішення є важливою складовою професійної компетентності фахівця. СРЗ допомагає здобувачам не лише глибше зрозуміти теоретичний матеріал, а також розвивати критичне мислення і вміння працювати з інформацією, застосовувати знання на практиці, що є основою для подальшого професійного розвитку.

Мета самостійної роботи – сприяти формуванню та розвитку професійних навичок, навичок самостійного мислення, здатності до саморозвитку й готовності до майбутньої професійної діяльності. Це передбачає:

- **вміння мислити самостійно** – здобувач повинен навчитися формулювати завдання, знаходити шляхи їх вирішення, критично аналізувати отриману інформацію та робити висновки;
- **планування і контроль власної діяльності** – СРЗ допомагає розвивати навички управління часом, самоконтролю і саморегуляції, що є важливими в будь-якій професії;
- **актуалізація знань і технологій** – вміння використовувати інноваційні технології, сучасні методики та нові підходи у відповідній галузі спеціальності є важливою вимогою до сучасного фахівця.

Переваги СРЗ

- **поглиблене засвоєння матеріалу** – самостійне опрацювання тем дозволяє краще засвоїти і зрозуміти теоретичний матеріал із метою подальшого його використання на практиці.
- **формування та розвиток особистої відповідальності** – СРЗ формує та розвиває відповідальність за власне навчання і результати своєї праці, що сприяє зростанню внутрішньої мотивації майбутнього фахівця.
- **розвиток професійних якостей** – самостійна робота вчить здобувачів аналізувати, структурувати знання, застосовувати новітні технології і методики, що допомагає підготуватися до майбутньої професійної діяльності.

Основні аспекти самостійної роботи здобувачів

1. Вивчення навчальної літератури

Під час підготовки до практичних занять здобувачі мають самостійно опрацьовувати навчальні посібники, підручники, наукові статті та інші джерела. Важливо навчитися критично оцінювати матеріал, порівнювати різні джерела інформації та вибирати найактуальніше та найважливіше для вирішення поставлених завдань.

2. Розв'язання професійно-орієнтованих кейсів.

Самостійне розв'язання практичних кейсів сприяє розвитку аналітичного та творчого мислення. Це дозволяє здобувачам застосувати теоретичні знання на практиці, що є необхідним для їхньої майбутньої професійної діяльності.

3. Самоперевірка та контроль знань. Одним із важливих аспектів СРЗ є вміння самостійно оцінювати рівень засвоєння матеріалу. Завдяки самоперевірці, самоконтролю (тести) та виконанню завдань контрольних робіт здобувачі можуть виявити свої слабкі сторони, поглибити знання й підвищити рівень підготовки.

4. Організація індивідуальної навчально-дослідної роботи. СРЗ передбачає виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань в аудиторний та позааудиторний час. Така організація освітнього процесу допомагає здобувачам навчитися планувати свій час, розподіляти зусилля та працювати незалежно від контролю викладача.

Основні результати самостійної роботи здобувачів

Результатами виконання СРЗ можуть бути:

- Засвоєння нових знань, умінь та навичок.
- Закріплення й систематизація набутих знань.
- Застосування отриманих знань для вирішення практичних задач.
- Виявлення прогалин у знаннях і їхнє самостійне усунення.

Типи самостійної роботи здобувачів

1. Самостійна робота з теоретичним матеріалом

- Виконується позааудиторно з метою засвоєння матеріалу на рівні «відтворення» і «розуміння».
- Завдання включають конспектування, реферування, анотування, формулювання висновків, відповіді на запитання, складання структурно-логічних схем, заповнення таблиць, створення термінологічних словників та інше.

2. Самостійна робота для підготовки до практичних занять

- Спрямована на засвоєння матеріалу на рівні «застосування» і «відтворення».
- Включає розв'язання практичних кейсів, аналіз ситуацій, виконання завдань, спостереження, експерименти та підготовку до публічних виступів.

3. Робота на практичних заняттях

- Індивідуальне або групове виконання завдань під керівництвом викладача.
- Завдання передбачають: участь у дискусії, виконання аналітичних завдань, виступи, розв'язання практичних кейсів, обговорення, пошук, аналіз інформації та її представлення.

Вимоги до організації самостійної роботи здобувачів:

1. Обґрунтування мети завдань.
2. Відкритість і оглядовість завдань.
3. Методичні рекомендації.
4. Можливість творчого підходу.
5. Індивідуальний підхід до виконання завдань.
6. Нормування завдань на основі трудомісткості.
7. Постійний зворотний зв'язок з викладачем.

Роль викладача. Викладач здійснює керівництво та контроль за самостійною роботою на лекціях, практичних заняттях та під час консультацій. Він надає підтримку здобувачам у процесі виконання СРЗ, допомагає долати труднощі та забезпечує зворотний зв'язок, необхідний для успішного виконання завдань.

Перелік тем для самостійного опрацювання:

1. Нормативно-правова база управління початковою освітою в Україні.
2. Функції та компетентності керівника закладу початкової освіти.
3. Стратегічне та оперативне планування в управлінні освітнім процесом
4. Організація внутрішньої системи забезпечення якості освіти в початковій школі.
5. Управління інклюзивною освітою в початковій ланці.
6. Моніторинг та оцінювання результатів навчання учнів початкової школи.
7. Роль педагогічного колективу у забезпеченні ефективності освітнього процесу.
8. Партнерство з батьками як ресурс управління освітнім процесом.
9. Управління інноваційною діяльністю в початковій школі.
10. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні освітнім процесом.
11. Професійне зростання педагогів як об'єкт управління.
12. Формування безпечного та інклюзивного освітнього середовища в початковій школі.
13. Аналіз ризиків в управлінні освітнім процесом у початковій освіті.
14. Розвиток лідерства серед педагогів початкової школи.
15. Управління змінами та конфліктами в початковій освіті.
16. Академічна доброчесність у початковій школі: управлінський аспект.
17. Управління освітнім середовищем у малокомплектних початкових школах.
18. Планування та проведення педагогічної ради як форми колегіального управління.
19. Роль заступника директора з НВР в управлінні початковою ланкою освіти.
20. Управління методичною роботою в початковій школі.
21. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу: управлінський підхід.
22. Фінансове управління у закладі початкової освіти: можливості автономії.
23. Формування управлінської культури майбутнього педагога початкової школи.
24. Маркетинг в освіті: залучення батьківської та місцевої громади до розвитку школи.
25. Аналіз міжнародного досвіду управління початковою освітою

ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторно індивідуальної діяльності здобувача, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним представленням виконаного завдання (виступ із презентацією).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни «Управління освітнім процесом в сфері початкової освіти» – це вид науково-дослідної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчальної дисципліни.

Вид ІНДЗ, вимоги до неї та оцінювання: розробка, прилюдний виступ на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів з актуальної теми (27 балів).

Оцінка з ІНДЗ є балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Управління освітнім процесом в сфері початкової освіти».

Презентація (від англ. «presentation» – подання, вистава) – це набір картинок-слайдів на певну тему, які зберігаються у файлі спеціального формату. На кожному слайді можна вмішувати довільну текстову, графічну, відеоінформацію, анімацію, стереозвук, як синтезований, так і записаний із мікрофона. Презентації легко створювати за допомогою програми MS PowerPoint.

За структурою презентації поділяють на лінійні та розгалужені. Презентації лінійної структури створюються для послідовного викладання матеріалу з використанням мультимедійних засобів. Вони мають містити лише головні положення повідомлення, які допомагають усвідомити його зміст, та ілюстрації. Презентації, які можна використовувати під час узагальнення й систематизації знань та для визначення рівня навчальних досягнень учнів, завдяки гіпертекстовим посиланням найчастіше мають розгалужену структуру.

Додаткові вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом)

- Кожен слайд має відображати одну думку.
- Текст має складатися з коротких слів та простих речень. Рядок має містити 6-8 слів.
- Всього на слайді має бути 6-8 рядків.
- Загальна кількість слів не повинна перевищувати 50. Дієслова мають бути в одній часовій формі.
- Заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду.

- У заголовках мають бути і великі, і малі літери.
- Слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі інформації.
- Кількість блоків інформації під час відображення статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох.
- Підписи до ілюстрації розміщуються під нею, а не над нею. Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Моделі управління освітнім процесом у закладах загальної середньої освіти з урахуванням специфіки початкової ланки освіти.
2. Управління інклюзивним освітнім середовищем у системі початкової освіти.
3. Педагогічне лідерство керівника у сфері управління початковою ланкою освіти.
4. Управління якістю освітнього процесу початкової ланки освіти: критерії, методи, інструменти.
5. Формування командної взаємодії в управлінні освітнім процесом у сфері початкової освіти.
6. Психолого-педагогічні аспекти управління персоналом у сфері початкової освіти.
7. Управління інноваційною діяльністю у сфері початкової освіти.
8. Сучасні цифрові інструменти в управлінні освітнім процесом початкової ланки.
9. Роль внутрішкільного контролю в удосконаленні сфери початкової освіти.
10. Моніторинг освітніх результатів здобувачів початкової освіти як управлінський інструмент.
11. Особливості управління змішаним та дистанційним навчанням у сфері початкової освіти.
12. Управління процесом адаптації першокласників у системі початкової освіти.
13. Управління конфліктами у педагогічному колективі початкової ланки освіти.
14. Управління професійним розвитком учителів початкових класів.
15. Соціальне партнерство як ресурс ефективного управління в системі початкової освіти.
16. Управління проєктною діяльністю у сфері початкової освіти.
17. Освітній маркетинг у сфері початкової освіти.
18. Управління ресурсним забезпеченням освітнього процесу початкової ланки освіти.
19. Інституційний аудит і забезпечення якості в управлінні системою початкової освіти.
20. Управління формуванням ключових компетентностей у здобувачів початкової освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Форми проміжного та підсумкового контролю:

- проміжний контроль – 0-40 балів (контрольна робота, по 0-10 балів за розділ);
- навчально-дослідне завдання – 0-27 балів;
- самостійна робота – 0-33 бали;

Методи та засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання складаються із завдань контрольної, навчально-дослідної, самостійної роботи.

Методи оцінювання:

Поточне оцінювання – формувальне – контроль засвоєних теоретичних знань і сформованих умінь під час занять: відповіді на практичних заняттях (індивідуальне, фронтальне опитування; індивідуальне, групове виконання завдань, підготовка презентацій з індивідуальними і груповими виступами), демонстрація практичних навичок, розв'язування ситуаційних задач. Практичні заняття оцінюються якістю індивідуального завдання за допомогою коефіцієнта засвоєння. Це числовий показник, що вказує, наскільки успішно студент засвоїв навчальний матеріал або досягнув поставлених цілей у процесі виконання завдання.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни буде обчислюватися з використанням таких складових:

- на основі виконання контрольних робіт;
- на основі виконання навчально-дослідного завдання з його представленням;
- на основі самостійної роботи студентів: критеріями оцінювання самостійної роботи здобувачів є: рівень знань; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.
- на основі заліку.

Деякі теми з вивчення навчальної дисципліни можуть бути зараховані за результатами проходження дистанційних курсів і представлення сертифікату викладачу. Отримані бали сумуються і студент отримує від 0 до 100 балів.

Критерії поточного (формульованого) оцінювання

Форми роботи	Критерії оцінювання	Розподіл формульованих оцінок
Практичне заняття	Високий. Здобувач має глибокі, міцні, системні знання, у повному обсязі, досить глибоко, самостійно та аргументовано викладає теоретичні питання дисципліни, вільно володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує проблемні питання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	5
	Достатній. Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, основні закономірності, послуговується науковою термінологією, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, виконує розумові операції (аналіз, абстрагування, узагальнення тощо), виправляє допущені помилки, вміє робити висновки, відповіді правильні, логічні, обґрунтовані, але без власних суджень, при висвітленні деяких питань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	4
	Середній. Здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, пояснює основні поняття та правила, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується	3

	необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	
	Початковий. Здобувач відтворює частину навчального матеріалу, виконує елементарні завдання з допомогою викладача, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Також не в змозі викласти зміст більшості питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.	2

5.4. Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Складові та критерії оцінювання	Розподіл балів
Проміжне оцінювання	
Самостійна робота: 1. Скласти розклад занять початкової ланки освіти ЗЗСО 2. Створити кейс управлінських ситуацій відповідно до напрямів діяльності заступника директора з НВР в сфері початкової освіти (5 ситуацій з аналізом) (оцінюється кожна по 0-3 б.). 3. Управління розвитком професійної майстерності педагогічних працівників. (Скласти картотеку (5 карток) передового педагогічного досвіду вчителів початкових класів, спираючись на інформацію в інтернет-джерелах (Національна освітня платформа Всеосвіта, освітній проєкт «На урок»), наукові публікації, журнали і т. п. (оцінюється кожна по 0-3 б.). <i>Критерії: наявність елементів завдання – 1 бали; наявність основи завдання – 2 бали; повна відповідність вимогам – 3 бали</i>	0-33 0-3 0-15 0-15
Контрольні роботи: Розділ 1 – 0-10 б.; Розділ 2 – 0-10 б.; Розділ 3 – 0-10 б.; Розділ 4 – 0-10 б.	0-40
У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань	9-10
Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	7-8

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Дайте визначення понять «управління» та «менеджмент» у сфері освіти.
2. Які мета та завдання управління закладом загальної середньої освіти?
3. Назвіть і охарактеризуйте основні закономірності та принципи управління ЗЗСО.
4. Які існують методи управління? Наведіть їхню класифікацію.
5. У чому полягає сутність управлінських технологій?
6. Що таке організаційна структура управління закладом освіти?
7. Назвіть основні функції управління ЗЗСО та коротко їх охарактеризуйте.
8. У чому полягає сутність управлінської діяльності в організації освітнього процесу?
9. Що таке державне управління освітою? Назвіть його основні характеристики.
10. Які органи здійснюють державне управління освітою в Україні?
11. Які ключові нормативно-правові документи регламентують управління освітою в Україні?
12. Які нові підходи до управління ЗЗСО передбачає Концепція НУШ?
13. Які функції має керівник та його заступники в ЗЗСО?
14. Охарактеризуйте організаційні форми управлінської діяльності в ЗЗСО.
15. Які органи колегіального управління функціонують у ЗЗСО?
16. Що таке внутрішня система забезпечення якості освіти?
17. У чому полягає специфіка управління в умовах інклюзивного освітнього простору?
18. У чому полягає сутність педагогіки партнерства в контексті НУШ?
19. Які органи громадського самоврядування діють у ЗЗСО?
20. Як реалізується наступність у співпраці між ЗДО та ЗЗСО?
21. У чому полягає взаємодія ЗЗСО з молодіжними, громадськими організаціями та територіальною громадою?
22. Які принципи педагогіки партнерства важливі у початковій освіті?
23. Як залучаються батьки та інші учасники до реалізації педагогіки партнерства?
24. Що таке педагогічний аналіз як функція управління? Які його методи й види?
25. У чому полягає сутність стратегічного планування? Що таке місія та візія закладу освіти?
26. Розкрийте зміст методики SWOT-аналізу.
27. Які є форми, методи та види планування в освітньому процесі?
28. Назвіть основні документи, які оформлюються при плануванні діяльності закладу освіти.

29. У чому особливості планування у сфері початкової освіти?
30. Охарактеризуйте функцію організації в управлінні ЗЗСО.
31. Які компоненти включає функція організації?
32. Назвіть типи навчальних планів та структуру їхніх частин.
33. Що таке графічне планування? Які документи до нього належать?
34. Який алгоритм складання розкладу занять у сфері початкової освіти?
35. У чому полягає специфіка розкладу за освітніми програмами Р. Шияна й О. Савченко?
36. Дайте визначення поняттям «контроль» і «внутрішкільний контроль».
37. Які функції та принципи внутрішкільного контролю?
38. Які існують види, форми й методи внутрішкільного контролю?
39. Які об'єкти контролю у сфері початкової освіти?
40. Які види контролю здійснює заступник з НВР?
41. Як проводиться відвідування та аналіз уроків у початковій школі?
42. У чому полягає структура шкільної інспекції?
43. Що включає діловодство в ЗЗСО?
44. Які основні види документації існують у ЗЗСО?
45. Що таке організаційно-розпорядча, кадрова та фінансово-господарська документація?
46. Які правила оформлення документів у початковій освіті?
47. У чому переваги електронного документообігу?
48. Назвіть основні завдання групи подовженого дня.
49. Які вимоги до відкриття, комплектування і режиму роботи ГПД?
50. Які особливості планування та контролю діяльності вихователя ГПД?
51. У чому полягає сутність і завдання методичної роботи?
52. Які функції виконує методична рада?
53. Які форми методичної роботи існують?
54. Які завдання методичних об'єднань у сфері початкової освіти?
55. Як проводиться експертиза освітнього середовища?
56. Які основні чинники обумовлюють необхідність управління змінами в сфері початкової освіти?
57. Які функції адміністрації закладу освіти у процесі впровадження змін у виховній діяльності початкової ланки освіти?
58. У чому полягає специфіка організації виховного процесу в сфері початкової освіти з управлінської точки зору?
59. Які моделі управління змінами доцільно застосовувати в контексті оновлення виховної системи початкової освіти?
60. Як забезпечити ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу під час трансформацій у сфері виховання молодших школярів?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія / за загальною редакцією В. П. Кравця. Г. М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 310 с.
2. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти. 2021. 350 с.
3. Дуткевич Т.В., Толков О.С. Техніка управлінської діяльності у закладі освіти. Навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2020. 194 с.
4. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>
5. Лебідь О.В. Управління початковою школою : навч. посіб. Вінниця, 2015. 311 с
6. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент : навч. посіб. 2-е вид., випр. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.
7. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
8. Мартинець Л.А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навчальний посібник. Вінниця, 2018. 196 с.
9. Ніколаєнко С. М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : НУБіП України. 2019. 408 с.
10. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : метод. посіб. для керівників закл. заг. серед. освіти / уклад.: Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк ; Департамент освіти і науки Луган. облдержадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 96 с.
11. Онишків О. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студ. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2018. 192 с.
12. Організація й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навчальний посібник, Ч.1 / уклад. В.І. Кобаль. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 140 с. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/124/1/10.pdf>
13. Павлютенков Є. М. Основи управління школою. / Є.М Павлютенков, В.В. Крижко. Х.: Вид. група «Основа», 2016. 176 с.
14. Положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.2022 за № 1649/38985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>.
15. Про освіту : Закон України зі змінами 2023 рік №2145-VIII від 05.09.2017, редакція від 21.11.202. URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
16. Токарева Н. М. Психологія управління освітнім процесом у сучасному суспільстві : підручник [для магістрантів закладів вищої освіти педагогічного профілю]. Частина І. Кривий Ріг : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2020. 607 с.

17. Топузов О. М., О. В. Онопрієнко О. В. Організація освітнього процесу в початковій школі : методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2020. 144 с.

18. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, О.С. Боднар, В.В. Радул, О.М. Старокожко, Ю.І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ. 2022. 506 с.

19. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. - Харків : Компанія СМІТ, Ч. 1. Вид. 2-ге, допов. та доопр. 2016. 353 с.

20. Irving van Heuven van Staereling. School Timetabling in Theory and Practice (Шкільний розклад: теорія і практика) [Електронний ресурс] / VU University, Amsterdam. Faculty of Sciences. URL: https://beta.vu.nl/nl/Images/werkstukheuvenvanstaerelingvan_tcm235-317648.pdf

Selwyn, N., Pangrazio, L., Nemorin, S., & Perrotta, C. (2020) What might the school of 2030 be like? An exercise in social science fiction. *Learning, Media and Technology*, 45(1), pp. 90-106. DOI: <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1694944> (in English)

21. Sherman, M., Puhovski, E., Kambalova, Y., & Kdyrova, I. (2022) The future of distance education in war or the education of the future (the Ukrainian case study). *Futurity Education*, 2(3), pp. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.30> (in English)

22. Wallin, A., Koro-Ljungberg, M., & Eskola, J. (2019) The Method of Empathy-Based Stories. *International Journal of Research & Method in Education*, 42(5), pp. 525–535. DOI: <https://doi.org/10.1080/1743727X.2018.1533937> (in English)

23. Williamson, B. (2021) Editorial: Meta-edtech. *Learning, Media and Technology*, 46(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/17439884.2021.1876089> (in English)

24. Wojciech, W., Sobczyk, W., Waldemar, L., & Pochopień, J. (2021) Future educator's digital learning assets: global challenges of our time. *Futurity Education*, 1(2), pp. 32-41. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.17> (in English)

25. Wojciech, W., Sobczyk, W., Waldemar, L., & Pochopień, J. (2021) Future educator's digital learning assets: global challenges of our time. *Futurity Education*, 1(2), pp. 32–41. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.17> (in English)

Додаткові

8. Байда, І., Буряк, Б., & Мятенко, Н. (2023). Інноваційні технології в управлінні освітнім процесом у ЗВО: перспективи та шляхи впровадження. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 6(1), с. 9-20. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283929>

9. Винничук О. Т. Педагогічний менеджмент як теорія і практика управління освітнім процесом. *Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі* : колективна монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 19-30.

10. Воркшопи : управлінська діяльність / Швень Я. Київ : Вид. група «Шкільний світ». 2018. 112 с.

11. Гречаник О., Шинкевич М. Удосконалення інформатизації управління закладом загальної середньої освіти. *InterConf*. 2021. № 90. С. 57-62.

12. Горішна О. М. Трансформація концепції управління змінами у практиці врядування в закладах освіти // Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі : колективна монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 31-46.

13. Кобинець Я. Управління освітнім процесом під час війни. 2023. URL: https://osvita.ua/school/reform/89084/#google_vignette

14. Корольчук М.С., Корольчук В.М., Березовська Л.І. Професійне вигорання працівників освіти : монографія; Київський національний торговельно-економічний університет. 2017. 303 с.

15. Методичні рекомендації щодо заповнення Класного журналу для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>

16. Нова українська школа. Порадник для вчителя: Навчально-методичний посібник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>

17. Панчошна Л. О. Особливості управління освітнім процесом у початковій школі. URL: https://monitoring.in.ua/pdf28/Org_osvit_proc_dokladno.pdf

18. Приходько Л. А., Ройко Л. Л. Особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи із застосуванням технологій дистанційного навчання. Математика. Інформаційні технології. Освіта. 2021. С. 86-90.

19. Романчук А.В. Сучасні інноваційні технології управління навчально-виховним процесом у початковій школі. Теорія і методика управління освітою. 2019. № 10. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/41.pdf

20. Сучасний контент професійного розвитку менеджерів освіти в умовах глобальних викликів та реформ : монографія / [С.К. Хаджирадева ... [та ін.] ; за загальною редакцією С.К. Хаджирадевої. Миколаїв, 2017. 164 с.

21. Темченко О. В. Інноваційна компетентність керівника закладу освіти як складова його інноваційної культури. *Актуальні проблеми управління закладами освіти в контексті стратегії модернізації освітньої галузі* : колективна монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 249-262

22. Типові освітні програми для 1-2 класів НУІІ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

23. Типові освітні програми для 3-4 класів НУІІ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>

24. Як скласти розклад за програмою О. Савченко (НУІІ-1)? URL: http://www.yrok.net.ua/load/nova_ukrajinska_shkola/normativna_baza_nush/jak_sklasti_rozklad_za_programoju_o_savchenko_nush_1/316-1-0-7375

25. Як скласти розклад у 1 класі відповідно до нового державного стандарту? URL: http://www.yrok.net.ua/load/nova_ukrajinska_shkola/normativna_baza_nush/jak_sklasti_rozklad_u_1_klasi_vidpovidno_do_novogo_derzhavnogo_standartu/316-1-0-7374

26. Яцюк М. В., Харченко Н. Мобінг: стратегії психологічного захисту. Київ : Шкільний світ, 2019. 101.

Інформаційні ресурси

1. Вчителю початкових класів. Управління освітнім процесом URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jj8AfDjgamA>
2. Довідник завуча: планування. Освіта у.а. URL: <http://osvita.ua/school/manage/planning/693/>
3. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com>
4. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (нова редакція). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
6. Закон України «Про освіту» (2017). URL: <http://kodeksy.com.ua/pro-osvitu/download.htm>
7. Інформаційний портал «Знання». URL: <http://znannya.info>
8. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>
9. Підготовка до сертифікації Управління освітнім процесом у початковій школі URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QZeIQmLQTQQ>
10. Про освіту : Закон України зі змінами 2023 рік №2145-VIII від 05.09.2017, редакція від 21.11.202. URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
11. Положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.2022 за № 1649/38985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
12. Наказ про затвердження інструкції щодо заповнення Класного журналу для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>
13. Орієнтовне положення про методичні об'єднання вчителів і вихователів [Електронний ресурс]. URL: <http://osvita.ua/school/theory/16527>
14. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
15. Освіта UA. URL: <http://osvita.ua>
16. Освіта і Наука. URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34
17. Положення про атестацію педагогічних працівників [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>
18. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>
19. Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти // Наказ МОН України від 25.06.2018 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-18#Text>
20. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти // Наказ МОН України № 813 від 13.07.2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativnavchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
21. Школознавство (лекції) [Електронний ресурс]. [studentam.net.ua]. URL: <http://studentam.net.ua/content/category/23/215/85/>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У СФЕРІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – В. М. Косяк

Підписано до друку
Гарнітура Times New Roman
Замовлення №

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 3,37
Обл.-вид. арк. 2,86

Папір офсетний
Тираж ел. вид.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3-А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.